

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Dolenjske zidanice in hrami.

(Dalje.)

Prvi pogoj umnega kletarstva je snaga. Kdor pa hoče v kletarstvu snago gojiti, imeti mora dovolj čiste vode na razpolago. Čista voda potrebna je za izpiranje sodov, predno se napolnijo z moštom ali vinom. Posebno velja to ob času presnemanja (pretakanja) vina, katero se mora vsako leto trikrat vršiti. V prvo o božiču, v drugo o veliki noči, in v tretje o binkoštih. Pri vsakem presnetji se mora izprati sod, predno se ga z vinom napolni, s pomočjo čiste vode, krtače ali metlice in šešle toliko časa, dokler ne odteče iz soda ravno tako čista voda, kakoršne se je vanj vlilo. Čista voda je pa tudi potrebna za izpiranje izpraznenih sodov, kajti edino pravo se izpraznjeni sodje do zopetne napolnitve tako-le hranijo.

Sod izperi s pomočjo čiste vode, krtače ali metlice in šešle tolikokrat zaporedoma, da izteče

iz njega ravno tako čista voda, kakoršno si vanj vlil. Potem pusti, da se sod v kakih 12 urah nekoliko osuši; vzemi vso na vampu zbrano vodo iz njega, zažgi po velikosti soda večji ali manjši košček žvepla v njem in zapri ter zabij ga prav hitro ter trdno.

Čista voda potrebuje se ob času trgatve za izpiranje druge kletarske posode, stiskalnice itd. Koliko pa je zidanic po dolenjskih vinogradih, katere vode blizo nimajo! V največjih slučajih je od zidanice do vode pol ure daleč ali pa še več; in snagi, prvemu pogoju umnega kletarstva je le teško, dostikrat kar nemogoče ustreči.

Zaradi pomanjkanja vode shranjevalo naj bi se torej vino k večem le do prvega presnemanja v zidanicah, potem pa naj bi se prepeljalo na vsak način v klet na dom.

Pa še drugi vzroki so, ki govoré proti shranjevanju vina v zidanicah, posebno v poletnem času. Da vino vedno višjo stopinjo dobrote doseže, potrebno je, da leži v prostoru, ki ni v zimskem

PODLISTEK.

In ni šel v Ameriko.

(Črtica iz kmetiškega življenja; spisal — è.)

(Konec.)

Izpolnila se je Matokánovemu Martinu želja, dobil je novcev za pot. Bogati Vrbar prišel je sam k njemu in mu dejal: „Čul sem, da misliš v Ameriko in da si tako v mali nepriliki zaradi denarja za na pot. Znam, da si siromak in zakaj ti ne bi pomogel, ker mi je možno. Evo ti dvesto goldinarjev, menim da ti bode zadostovalo do tam, a vrnil mi bodeš, kedar bodeš mogel. Ne mudi se prav nič in tudi ne potrebujem nikakovih obresti.“

Poljubil bi Martin od veselja plemenito roko staremu Vrbarju. Ej, in to je oni Vrbar, o katerem toliko govore, kako je skop in oderuški in proti kateremu je tudi on sam včasih katero zinil! Moj Bog, saj ga ni boljšega človeka od starega Vrbarja in potem se govori, da ni več dobrih ljudi na svetu!

Sedaj je bil brez skrbi Matokánov Martin in jel se je pripravljati na pot. Zaman ga je pro-

sila žena in otroci, napravil se je, kakor da ničesar ne čuje in kakor da mu je srce od jekla. In ko je naposled napočil žalostni dan slovesa, poslovil se je še dosti mirno od svojcev in znancev, dasi mu je srce krvavelo, ko so mu zaželeli zadnji: z Bogom, srečno pot in veselo vrnitev! Saj se ne bi poslavljal, da mu ni treba, da svoje čim bolje preskrbi, pa saj se še vrne, bode pa vrnitev bolj vesela. Naprej, naprej v daljnjo Ameriko, tamkaj mu se smehlja sreča!

Odšel je toraj. Bogme ničesar ugodnega to potovanje skozi tujo zemljo, v katerih nobenega ne poznaš, niti umeš njih jezika. Matokánov Martin jedva, da si je znal za silo kruha kupiti. Sopotniki so ga čudno gledali, ta ali oni ga je ogoril, ali Martin je molčal — ni ga umel. Sedaj se je pač živo spomnil na svojo domačijo in na mile znane ljudi, s katerimi se je lahko do sita porazgovoril in našalil in bilo mu je hudo Matokánovemu Martinu. Dom je le dom, mislil si je Martin in se vozil v hitrem železnem vozu dalje proti severu. Čim dalje je bil od domačega kraja tem otožnejši je bil, videl je v duhu žalostno ženo,

času premrzeli, v poletnem ne pregorak. No, koliko zidanic pa je v zimskem času tako mrzlih, da vino v njih skoro ali pa istinito zmrzne; v poletnem času pa tako gorkih, da postane vino čisto gorko. Pozimski mraz ne dopušča, da bi se vino popolnoma razvilo, poletna toplota ga pa kaj rada ugonobi in pokvari. V vročem poletnem času se vino še celó v dobri, hladni kleti kaj rado kazi. Kaj rado se skalí, še celó vzdigne ali zakipi (zavre). Sploh je potrebno, da se vino v poletnem času vedno nadzoruje, tako nadzoruje kakor malega otroka. No, to je pa v od doma jako oddaljeni zidanci skoro nemogoče. In tako se pripeti ne redkokrat, da se v zidanci, kaka napaka v vinu še-le potem zapazi, ko se že ne dá več pomagati.

Neovržna istina je pa tudi to, da se v oddaljenih zidanicah več vina po nepotrebnem popije kakor pa, ako se ima vino doma. Prav posebno se pa to dogaja tam, kjer je zidanci še znažna, gorka soba prirejena. Res, nekaj pesniškega ima to v sebi, da gospodar zidanice svoje dobre prijatelje v vinograd, v dobro zakurjeno sobico povabi, kjer potem božjo kapljico ž njimi srka in znabiti zraven še kako gnoj razbrskajočo žival obira, toda — gospodarsko to ni. Še menj gospodarsko bode pa to v bodočnosti, ko bomo zaradi trtne uši veliko menj vina, pa z veliko večjimi troški pridelovali, kakor ga danes pridelujemo, in ko bode vino jako visoko ceno imelo.

Zatorej vinogradniki, sledečega pravila se držite: V zidanicah napravljajte vino, hranite ga

plakajoče otročičke in nič več ga ni Amerika tako veselila.

Evo morja! Zazeblo je Martina v srcu, ko je zagledal množino vode brez početka in zvršetka, katera se je razprostirala pred njegovimi očmi in izginjevala v nepregledni daljavi. Tam za morjem leži njegova deveta dežela — Amerika. Po ti vodi bode se on vozil, kdo vé, če se kedaj povrne? Nič kaj rad ni sedel Martin na ogromno ladijo. Koliko tovarišev je imel, vsi so hoteli tja kakor on, vse so vlekli tja isti nameni kakor njega, vsem je bila Amerika obljubljena dežela, v kateri teče po rekah srebro, a po drevesih rasto cekini. Pa vendar komu se izvrše njegove nade in želje?

Sprva je Martinu še precej godilo na ladiji. Morje in morsko življenje bilo mu je novo in imel je kaj pregledavati. Nu, ne dolgo. Počelo se mu je vrteti v glavi, slabo mu je prihajalo, čutil je da je bolan — zgrabila ga je nadležna morska bolezen. Segel je kar tamkaj ob visoki jarboli, a bilo mu je slabo, slabo. Nihče se ni brigal za njega, nikomur se ni smilil. Doma bi bilo pač

pa ondi le do prvega sanenca, potem pa na dom ž njim v dobro klet, ki ga bode tudi tatvine najboljše ubranila.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Celjski Nemci so pri obisku našega cesarja o priliki velikih vojaških vaj zopet pokazali, kako „liberalni“ so; kajti so Slovence na vse kriplje odrivali, češ, da bi naš presv. cesar ne zvedel, da tu stanujejo verno-udani Slovenci. Deloma se jim je njih postopanje ponesrečilo. Cesar je čul vendar slovensko petje. — Pri orožnih vajah je bil zeló zadovoljen z našim domačim polkom št. 17.

Mnogo nejevolje je napravila velika slavnost v **Zagrebu** našim nemškim časopisom. Vsi v enomer tulijo, da se trojedino kraljestvo ne bode nikdar spojilo, ker imajo oni, Nemci, pravico do naših deželá. Ali ni to zlobnost? O sijajni zagrebški slavnosti govorimo na drugem prostoru našega lista.

Zadnjič smo uže poročali, da obišče naš **cesar** mesto Prago in si ogleda tudi razstavo; obiskal bode pri tej priliki tudi nekaj severo-českkih mest kakor n. pr. Reichenberg, kjer se obe narodnosti pripravljata na dostojen sprejem. To gibanje Čehov v Reichenbergu preseda našim Nemcem, ki jih zaradi tega sramotno napadajo. Ali kaj hočemo? Naši nemški časopisci se nam zdé taki kakor v basni žaba, ki je hotela postati

drugače, kako bi mu stregla skrbna žena, postregla mu z najboljšim kar premore njiju siromašna hiša in sosedje bi ga obiskovali. A tu je ležal bolan in osamel.

Skoraj pridružilo se je jednemu zlu še drugo — morski vihar. Do sedaj mirno morje počelo se je vzdigovati, hud veter je pihal, nebo se je naoblačilo in na nagubanih in resnih obrazih mornarjev bral je Martin, da se približuje velika nevarnost. In res, morje postajalo je vedno bolj nemirno, veliki valovi butali so vsaki čas ob ladijo in jo premetavali sem ter tje po široki morski površini. To je bil strah! Pretresli so ga oni plašni blede obrazi popotnikov, prestrašilo ga je ono divje, nemirno morje. Pal je Martin na kolena, sklenil roke in molil, pobožno molil. Stokrat se je kesal, ker je zapustil mili domači kraj, in da mu je možno, vrnil bi se precej nazaj k ljubljeni ženi in milim otročičem. Ali da, kako da se vrne? Sanjal je on o sreči, o bolji lepši prihodnosti, a sedaj — sedaj ga čaka grob, mokri grob vsredi širokega morja, za katerega ne bode nikdo znal, na katerega mu ne bode nikdo cve-

enaka volu ter se napenjala in napenjala, dokler je ni doletela kazen, da se je razpočila. Isto tako se napenjajo naši večinoma judovsko-nemški listi.

Velikih vojaških vaj na **Češkem** sta se udeležila poleg našega cesarja tudi nemški cesar in kralj saksonski. Oba sta se jako pohvalno izrazila o našej vojni.

Na **Ogrskem** tudi vedno zabavljajo na Slovane, posebno na Hrvate. Komaj se je polegel hrup rad „živio-“klicev hrvatskih vojakov na Reki, uže so zagnali drugo vpitje na polkovnika Jelačićevega polka, ker je v družbi častnikov položil s prelepimi patrijotičnimi besedami venec na grob pokojnemu banu Jelačiću, kateri je z 80.000 Hrvati prišel avstrijski armadi na pomoč leta 1848. Spomin na takega moža je našim Madjarom seveda zopern?

Kaj je novega po širokem svetu?

Nekateri novinarji hočejo uže zopet vedeti, da je zdravje našega **sv. očeta** v nevarnosti. Mi seveda upamo, da se motijo ti ljudje in da nam ljubi Vsegamogočni Bog ohrani še mnogo let našega svetega očeta Leona XIII.

Na **Ruskem** prikazuje se vsled rastoče bēde uže legar, da-si dela vlada na vse kripnje, da prepreči lakoto. Prepovedala je izvoz žita v druge države, dovolila več milijonov za nakup žita in razdelitev med potrebno prebivalstvo, sedaj bode pa še najela posojilo, da bode pripravljena pomoči ljudem ter jih rešiti gladu.

tlic sadil. „O moj Bog prizanesi ubogemu grešniku!“ — šepetal je Martin v pobožni molitvi.

Vendar zaman! Ladija je skakala kakor lahko peresce po velikanskih valovih, vrvi so pokale, mornarji so obupovali in pričakovali gotove smrti. Valovi hoteli so zagrebsti ladijo in metali vodo na brod. „Oj Amerika, Amerika!“ — šepetal je smrtno blede Martin in stegoval proti nebu svoje roke. Znal je, da smrti ne uteče.

In kakor da se je tudi nebo urotilo proti ubogim popotnikom. Gosti bliski švigali so po temnem nebu in votlo grmenje tekmovalo je z bobnenjem divjih valov in s šumenjem mogočnega vetra. Vsi so bili pripravljani na smrt.

„Toda Bog, kaj je to?“ — švignil je po nebu žareči blisk in udaril v ladijo. Zamolklo bobnenje začulo se je precej za bliskom, ladija katero je strela nemilo raztrgala, počela se je potapljati in . . . Matokánov Martin se je prebudil pod košato tepko pred svojo siromašno hišico. Zmel si je zaspane oči, pogledal na potemnelo, naoblačeno nebo, iz katerega so se počele sipati prve debele deževne kaplje, a na pragu njegove

Rumunska kraljica je uže nekaj tednov nevarno bolna v Benetkah, in bojé se najhujega.

V **Parizu** umrl je te dni poprejšnji predsednik francoske republike, Grévy.

Velik vtis na evropske politike in diplomate je naredila hitra sprememba v **turškem** ministerstvu. Nekateri hočejo vedeti, da bode novo ministerstvo prijaznejše Rusiji in Franciji, mej tem ko je odstopivše ministerstvo odločno stalo na strani Nemčije in Angležev. Zeló peče tudi neprijatelje Rusije, da je Turčija dovolila več ruskim parnikom prepluti morske ožine, takozvane Dardanele.

Vojna v **Čile** je pri kraji, ker so ustaši vladno vojno do dobra naklestili. Predsednik te države, ki je prav za prav zakrivil dolgo meščansko vojsko s samovoljnim in nepravičnim postopanjem, je vendar srečno ubežal razljučenim ustašem.

Piše se nam:

Iz Stopič. — Navada je dandanes med ljudstvom, da vsako novico, ki se tu ali tam dogodi, takoj strobi med svet namreč, naj še drugi vedo, kaj se je tu zgodilo. A to pač ni še povsodi. Pri nas je ljudstvo toliko skromno, da vam še o imenitnostih ne poroča. Zato raj ne zamerite, če pridem nekoliko pozno, ter vam povem o redki slavnosti, ki se je vršila pri nas 12. julija t. l. Ker smo dobili par dni prej po slavnem slikarju Fühlich-u prav dobro posnet križev pot, bilo je določeno, da se v nedeljo 12. julija slednji blagoslovi.

hiše pokazala se je njegova dobra žena in mu dejala:

„Bog nas obvaruj bliska in hudega vremena. Treščilo je nekam blizo, da le nebi bilo kaj hujšega. Brani nas Bog in sv. Florijan.“

Gledal jo je Martin.

Hotel je nekaj naklapati o morju in o morskem viharju, vendar hladne deževne kaplje, katere so se vsule, kakor voda iz kablja, so mu skoraj vrnilo poprejšno pamet, domislil se je, da je bilo vse njegovo potovanje sanja, ali huda sanja.

Bil je pa le hvaležen Bogu za one sanje, katerih ni sicer nikomur pripovedoval, katere so ga pa vendar le opametile.

„Ti stara, veš kaj, v Ameriko pa vendar le ne grem!“ — rekel je še onega večera svoji ženi.

„Ali res?“ poprašala ga je veselo žena. „Sam Bog ti je pamet razsvetlil. Bala sem se že zares za te!“

„Da, mislil sem, sedaj pa“ — mrmral je Martin in sedel vesel in zadovoljen k borni večerji.

Ob 9. uri začel se je premikati sprevod med lepo ubranim klenkanjem od župnije v cerkev. Vsako podobo nesla sta po dva praznično oblečena mladeniča in pri slednji sliki ste svetili po dve dekleti. Lep in spodbudljiv prizor! Č. g. o. Viljem Vindišar iz Rudolfovega je postaje v cerkvi blagoslavljal in potem tudi o pomenu in porabi sv. križevega pota prav poučljivo pripovedoval. Pri slovesni sv. maši je pomagal asistirati č. g. o. Otokar Aleš. — Ker je bil dan krasen, zbralo se je nebrojno število ljudstva od blizo in daleč. Gotovo bo vsim ta dan v trajnem spominu ostal.

Naj še omenim, da so slike, katere je izdelal naš rojak g. M. Koželj iz Kamnika, vsakemu dopadle. Oglej si podobo, katero hočeš, v vsaki vidiš umetnika. Zato je pač imenovani gospod kot slikar že davno na posebno dobrem glasu, res vsakemu priporočila vreden. —

Na zadnji postaji bereš: „Dar farmanov v Ameriki bivajočih leta 1891“. — Bodimo hvaležni našim rojakom onkraj širokega morja, ki so pripomogli k temu, da je naša cerkev dobila lep kras, kateri naj bi spodbujal vernike k pobožnosti.

Pač moramo farani hvaležni biti, da imamo toliko trudoljubnega in delavnega g. župnika, ker le njemu gre vsa čast in hvala, da se je napravil nov križev pot; zatoraj ga Bog ohrani še mnogo let!

Naj vam še našo nesrečo potožim, da se je 6. t. m. popoldne pri nas nenadoma toča vsula, začetkom drobna potem debela, kakor orehi. Največ škode je napravila v vinogradih in na polji, kjer je ajda. Ubogi kmet!

In od tedaj ni sanjal Matokánov Martin nič več o Ameriki. Delal je z dvojno marljivostjo in veseljem, otroci so mu pa tudi že malo pomagali in kaj vem kako je prišlo, da je svojo siromašno hišico nekaj preuredil in popravil, da muka v njegovem hlevu dvoje glav več živine, in da si je prikupil k svojemu posestvu še jedno njivico. Božji blagoslov, kaj hočete?

Tisto pa tisto, če spomni kdo kaj o Ameriki, takrat se pa Matokánov Martin prav veselo nasmeje in pravi:

„Amerika? Pojdite no rakom žvižgat vi in vaša Amerika. Amerika morda res komu pomaga, vsakemu pa ne; in če kršanski človek tukaj pri nas marljivo dela in pobožno živi, pač ne potrebuje Amerike, kaj bi tisto? Saj je tudi pri nas obilo dela, le recite, da ni! In čemu bi toraj v Ameriko po delo hodili, ko vendar ne vemo, če se še kedaj vrnemo. Ej, ej, Amerika je daleč, dom je pa le dom!“

In prav govori Matokánov Martin. Morda ne?

Iz Toplic pri Novem Mestu. — Naše tolikanj dobre toplice bile so letos slabo obiskane. Vzrok temu je nekoliko, ker so odstranjene od najvažnejšega železničnega prometa, nekoliko pa je istina, da naši zdravniki vse premalo bolnikom priporočajo naše toplice, ter jim rajši druge, dražje in oddaljene nasvetavajo. Res je, in ne smemo zamolčati, da v naših toplicah ni onega komforta, katerega najdemo po drugih, zato pa tudi življenje ni tako drago. Za nekoliko premožnejše ustreza se povse v gradu, drugim manj imovitim pa je na razpolaganje obilo gostilnic, v katerih se živi kakor kdo hoče in nikakor ne drago. Krog in krog toplic nahajajo se lepi gozdovi, ki ponujajo bolnim ljudem senco in dobrega zraka; sveža pitna voda se tudi dobi. V prihodnje bomo pa z dobro vodo še boljše preskrbljeni, kajti napravljata se vodovod, ki bode drugo leto, če Bog dá, dogotovljen.

Več stanovanj je na razpolaganje vsako leto tudi za družine in cene nikakor niso visoke; ljudje so prijazni in ne nadležni, kakor sem ter tja po letoviščih. Celo takim, ki radi špekulirajo, na razpolago je več zemljišč za stavbe, ki se bodo gotovo dobro izplačevale, kakor hitro dobimo Dolenjci željno pričakovano železnico. Edino od železnice pričakujemo, da povzdigne naše toplice in da nam bode potem ne le naši rojaki privoščili kaj zasluzka temveč tudi drugi ljudje.

Omenjati mi je še, da je pri nas tudi toča škodo napravila, kajti nam je uničila ajdo. Zelo so kmetje zadeti po toči na Gorenjem in Spodnjem Polji, v Rumanji Vasi, Vavti Vasi in drugih bližnjih vaseh. Po nekaterih krajih je ajda tako po toči pobita, kakor bi bil kako čedo vanjo zapodil.

K sklepu pa vam dragi rojaki kličem, dasi vam najboljše zdravje želim, da prinesete, kadar vas obišče bolezen, svoje novce svojim toliko potrebnim rojakom, ne pa tujcem; uverjeni pa bodete gotovo o dobrih vspehih naših gorkih toplic!

Iz Krškega. — Dolgo že Dolenjske Novice iz našega kraja nič novega ne prinesó. Toraj poročam le kratko in le to, kar bi utegnulo zanimati naše rojake na tujem. Veliko vojaško vajo smo videli tu na Krškem polji, prava vojska je to bila, ali to je naglo minulo, in le zanimalo, kdor vojaške stvari razume. — Bolj zanimivo utegne biti, da imamo farno cerkev krasno slikano, in da je cerkev dobila dragocena barvana okna, kakor jih je videti le po večjih cerkvah. Pokopališče pa smemo novo imenovati, če tudi je na starem mestu. — Cerkvica je čisto nova, krasno izdelana, in tako postavljena, da se pri uhodni ulici ravno v cerkev vidi, in kaj dobri utis stori. Grobna kapelica (manzolej) gospoda Hočevarja je krasno umetniško delo, kakoršno se res le

redko kje vidi. Zid ves prenovljen in pota po pokopališči take, kakoršne še le po lepih vrtih nahajajo. Skoraj od več je povedati, da je vse to blaga roka gospe Hočevanjeve storila, ki je mnogo tisočakov v to darovala in si zopet dolgotrajen spomin napravila. Nas domače, se vé, jako užali, da so gomile naših pokojnih iz vsega reda prišle, ali bolj prav, čisto zginile, da prostorčka ne najdemo, kjer počivajo, vendar kaj čemo; za toliko olepšavo, kakor se je napravila, moramo že mirno potrpeti.

Iz Clevelanda v Severni Ameriki. Dragi bralec, ako si bil ti uže par let po svetu in prideš zopet v svojo rojstno domovino, marsikateri te bo vprašal, kod si hodil in kaj si novega videl. Zatorej tudi jaz nekoliko povem o Ameriki.

Uže večkrat bral sem v „Dol. Novicah“ o Ribničanu in njegovi „sühi robi“ in da Ribničan, ako le nekoliko nemški zna, noče več slovenski govoriti iz gole baharije. Toda to ni pravi in resnični vzrok. Jaz sem bil mlad, ko sem prišel v Ameriko in kakor hitro sem se privadil nekoliko angleškemu in nemškemu jeziku, nisem hotel več slovenski govoriti, a zarad tega, da sem se ga bolj učil. Tako dela tudi modri Ribničan. Dragi stariši slovenskih otrok, prosim vas, ozrite se nekoliko na stari pregovor, ki pravi: „Jabolka, hruške in druge cepé — cepi v mladosti za stare zobé. „Zatorej naj bi se tudi naši mladini vcepilo nekoliko nemškega jezika*) v glavo, ter s tem jej kupite velik zaklad. Pa bode rekel ta ali oni: „Čemu bode mojemu sinu nemški jezik? Jaz mu bode pustil domačijo bogato; on se bode lahko živil v domačem kraju“. Ali pripetí se, da mu pobere božja roka bogastvo in premoženje, da si mora iti iskat ubog siromak kruha po širokem svetu.

Ali kam se boš podal ubogi „kranjski Janez“ s tvojim slovenskim jezikom, ki ga ljudje ne umejo? Tukaj živi najizvrstnejši rokodelc, ali on ne zna nemški, ne angleški — le slovenski; nikdo ga ne mara v Ameriki.

Leta 1891, 27. marca, bil sem v Clevelandu na železnični postaji. Ker sem znal slovenski, nemški, angleški in češki, imel sem dosti posla; kar na enkrat zatuli „lukamatija“, privleče vozove, iz vozov pa stopi kakih 30 Slovencev, katerim še ni bila znana obljudljena dežela. Tu poprašujejo po raznih rečeh, ali brez vsega uspeha, nikdo jih ne razume; angleški otroci se pa norca delajo in kriče na nje: Poljak, Poljak! Jaz to videvši pristopim bližje in prašam po angleški: „Wo žju fales kom from?“ odkod pridete? kar se jeden odreže: Jaz sem iz Av-

strije cesarja Frana Jožefa; na Kranjskem je moj dom, ki ga videl več ne bom.

Drug mož stopi blizu mene, mož krepak z velikimi brkami pod nosom, jaz ga poprašujem v nemškem in angleškem jeziku; on mi pa na vse odgovarja: „Ja, ja, gut, lancman“, in še le ko zvé, da sem tudi jaz Slovenec, vsklikne od veselja: „Hvala Bogu, da zagledam še Slovenca!“ izvleče petdesetak in mi reče: „Peljite me do mojega soseda, jaz vam dam celi petdesetak. Oh, nebeški Bog, jaz sem mislil, da sem pameten ali proti tem ljudem sem blazen, ker ne znam govoriti kakor oni. To je čudno, tukaj zna vsak otrok nemški (?) ali angleški; pri nas pa še stari ljudje ne znajo. Zdaj rad verjamem, kaj da je vreden tuji jezik. Ako pride kdo v Ameriko, ne da bi govoril nemški ali angleški, ta je kakor duša brez milosti Božje“. Glejte, dragi bralci, uže večkrat sem prosil v kaki fabriki dela za svojega znanca ali prijatelja, ali odgovor je bil: Kaj bode s presneto čežano, ki ne zna govoriti!

Izmed vas, ki bode brali moj dopis, podal se bo morebiti marsikdo v Ameriko, v obljudljeno deželo; gotovo pa se bode vsakdo prepričal, koliko je vredno, ako zna človek več jezikov in kako hudo in dolg čas je, ako ne zna človek povedati na tujem svetu, česa potrebuje. F. A.

Domače vesti.

(Duhovske premembe.) V Sotesko pride za župnika zopet veleč. g. Plevanč. S tem imenovanjem je ustrezno toplej želji tamošnjih faranov. — Veleč. g. Avgust Turk, župnik na Jančah pri Litiji, pride na Koroško Belo na Gorrenjskem.

(Na novomeško gimnazijo) je nameščen g. prof. Gembrečič iz Gorice mesto g. prof. Skopala.

(Odlikovanje.) Gosp. Anton Zadnik, c. kr. nadzornik ženske kaznilnice v Begunjah, ki je v krškem in radeškem okraju iz časa njegovega službovanja dobro znan, odlikovan je po presvitlem cesarju s častnim pridevkom c. kr. kaznilničnega oskrbnika; pred nekaj leti odlikovan pa je bil s zlatim križcem s krono za zasluge.

† (Umrla) je 3. t. m. gospa Klinc na Polji. Bila je obče spoštovana in priljubljena, kar je kazal lepi spreved. — V Višnji Gori pa je umrl dné 8. t. m. baron Taufferer, grajščak in državni poslanec, ž njim je izmrla rodovina baronov Tauffererjev, ki je imela nad 200 let grad Višnjagora v lasti. Star je bil še le 46 let. — Dné 4. sept. umrla je gospa Ana Kodon, posestnica v Srebničah.

(Izvanredni koncert) priredi „Dolenjsko pevsko društvo“ 26. t. m., za kojega vstopnina

*) Na vsak način je dobro, ako človek še kak drugi tuji jezik poleg svojega materinega zna, a na noben način se ne sme sramovati svojega naroda, njegovega blagolasečega jezika in vere; materin jezik naj vsakdo ljubi nad vse. Uredn.

je namenjena za Preširnov spomenik. — Program se bode objavil po posebnih povabilih in po dnevnih. — K obilni udeležbi vabi Odbor.

(Šole) se prično 18. t. m. v Novem Mestu in sicer kakor običajno s slovesno službo božjo.

(Naš deželni poslanec) g. Viljem Pfeifer je obiskal vse po toči prizadete kraje in se osobno prepričal o škodi, kajti hoče posredovati po slav. c. kr. okrajnem glavarstvu, da se odpiše davek po toči prizadetim občinam.

(Dopolnilna volitev) v naš deželni zbor vršila se je dne 10. septembra v Radovljici na Gorenjskem, ter je bil izvoljen z 48. glasovi g. župnik Janez Mesar.

(Toča) je pobila v nedeljo 6. t. m. in mnogo škode napravila po Stopiški fari; tudi iz litijske okolice prihajajo žalostne novice o hudi toči. —

(Požar) v Trebnjem je uničil dné 31. avg. gospodarska poslopja g. Zupančiču in deloma g. Rozmanu. Nastal je požar vsled strele.

(Slovenci v Zagrebu.) Zadnjič smo uže naznanili, da obiščejo Zagreb ter si ob jednem ogledajo razstavo Slovinci. Prišlo je tja dné 6. septembra naših rojakov nad 1200, ter so bili navdušeno sprejeti. Iz oken metale so gospé in gospice med svoje goste vence, šopke in slaščice zavite v papir. — V sprevedu je bilo 46 zastav in nad 600 pevcév ter blize 300 Sokolov. Razne veselice so se vršile te dni, a mi jih ne moremo podrobno popisati v našem listu. Le toliko lahko rečemo, da vsakdo, ki je bil pričujoč pri teh slavnostih je rekel, da kaj jednacega še ni videl. — V saboto 13. t. m. bila je velika konjska dirka; dné 14., 15. in 16. pa velika slavnost gasilnih društev; tako, da letos ni družega, nego slavnost za slavnostjo, na severu v Pragi, na jugu v Zagrebu. Obe razstavi sta jako znameniti in kažeta lep napredek naših slovanskih bratov.

(Iz Fužin) izvažajo uprav te dni razno blago in srečaš jih lahko na cesti v Videm vsaki dan mnogo. To zadnje večje podjetje na Dolenjskem bode v kratkem času ustavljeno. Veliko se ngiba kaj bode potem iz tovarne, a gotovega mi še nič.

(V bolnišnici usmiljenih bratov) v št. Vidu na Koroškem bilo je lansko leto 1168 bolnikov; ozdravilo jih je 865; poboljšalo vsaj se je zdravje 163 bolnikom; neozdravljivih bilo je 27, umrlo jih je 59. Po veroizpovedanju bilo je 1134 katoličanov, 24 protestantov, 9 nezjedinenih Grkov, in jeden zjedinen Grk. — Med bolniki bilo je tudi 86 Kranjcev brezplačno oskrbljenih; priporočamo torej ta zavod obilni podpori.

Razne vesti.

* (V Bistrici na Srbskem) je toča padala, nekateri kmetje so pa v gostilni sedeli in svetnike kleli. Krčmar pa sname puško in reče, da bo Boga ustrelil. Ko pa stopi na prag in pomeri v nebo, zašvigne blisk in strela ga pri tej priči ubije.

* (Na Ruskem) so imeli v mnogih krajih slabo letino, da še jesti ne bo kaj. Ruska vlada je že prepovedala izvoz rži in ržene moke. Vsled tega bo cena rži nemara pri nas nekoliko poskočila.

* (Šampanjca) izvozilo se je leta 1890/91 25,776,294 steklenic in sicer po Francoskem štiri milijone 77.083, v inozemstvo pa 21,699.111 steklenic.

* (Iz Ogrske) se poroča, da je pšenica slabša, ko v prejšnjih letih; vina in sadja bo malo; nasprotno pa je v Ameriki pšenica dobro obrodila in se že vozi v Evropo.

V mesecu avgustu v Novo Mesto vračujoča se pisma:

Simick Joh., Michigan (rec.) — Stanischa Jos. Daunsville N. Am. — Franz Kerne, St. Križ pri Kostanjevici. — Joh. Mochar, Graz. — Fran Beskopiz, Graz. — Štefan Brerovic, Salloch. — Jos. Pureber, Broklin (rec.) — Anna Strukelj, St. Lorenzen Draufeld. — Zartulj Jerni, Amerika. — Mokronovič, Petrova. — Quiseppe Golmo, Etc. Ung. — Jak. Pipan, Laibach. — Gregorič, Našič. — Küssel Avgust, Vinica. — Vik, Arkas, ? Istrien. — Primus Stergar, Nord America. — Gazvoda Cecilija, Zegub. — Schmeidek Franc, Nord America. — Lindisch, Rudolfovo. — Lopatič Janez, Munkendorf. — Agnes Medic, N. York. — Jos. Penea, Mattinghofen. — Valenta, Laibach. — Fani Mikec, Fiume. — Mart. Turk, Cristea Ruty.

Listnica uredništva.

„Pod rotovžem“ godba igra,
Po trgu pa krane bezljajo“.

Tako se začenja Vaše „Poslano“, katero je izvrstno in resnično, ter bi se bralci „Dol. Nov.“ kaj smejati imeli; ker pa vse to „mestnim očetom“ podtikate, ne moremo vsprejeti tega v taki obliki ter Vam pojasnimo, česar, kakor je videti, ne veste. „Mestni očetje“ so tudi letos prepovedali, prosto preganjanje živine po mestu, toda naši mirni prebivalci so se temu ustavili ter rekurs občini izročili s podpisi kaj odličnih mož. — Kaj bodo sedaj naši popustljivi „mestni očetje“ storili, še ne vemo.

Loterijske srečke.

Trst	5. septembra	46	11	82	14	85
Gradec	12. „	13	43	47	60	84

Bratom v pomoč!

Ker je nas Slovencev v Clevelandu na 1200, Hrvatov ne vpoštevajoč, darovali smo vsak po svojej moči za napravo slovenske cerkve tukaj, a zbrana svota je za daleko preneznatna. Seveda, ko bi bili vsi dobromisleči, bi bilo lahke, a pri tolikej mlačnosti, ki je mogoča le vsled globoke moralne propalosti in vsled pomanjkanja trajne vzpodbude v cerkvi, navedena naloga presega človeško moč. Nizko in materialno mišljenje večine tukajšnjih rojakov si lahko razlagate, če se ozirate na slučaj, da se ubogi trpin trudi kakor „brez vse nade“ človek v tovarnah, napolnjenih z dimom in neznošno vročino, kakor človek, ki uživa radost le takrat „na zemlji“, kadar se piva nasrka, da ne ve ali je noč ali dan.

Koliko jih je že v bedi, a kar je najhuje brezbožno poginilo! Obrnemo se torej do blagih sokravnikov, naj pristopijo vsled sorodnosti že nam v pomoč. — Mili Zveličar, vsaj ne bodeš pripustil, trdno zaupamo, ta bi ta glas „vpijočih“ brez uspešno odmeval od človeških src, da bi ti ne poskrbel posredno za čast svoje Matere, koji na slavo bodi posvečena, če je tvoja volja, naša bodoča cerkev. Z upanjem, kdor prosi se mu bode dalo, prosimo, naj blagovoli usmiljeni samarijan poslati denar, katerega za jedenkrat morda ne more boljše in plemeniteje uporabiti, najceneje po poštni nakaznici na sledeči naslov:

Vitus Hribar, 354 Lake St.,
CLEVELAND, OHIO, AMERIKA.

Za izkazano dobrohotnost plati Marija.

Poslano.

Po črnomaljski pošti poslal sem dné 21. marca v „Anglo avstrijsko banko“ na Dunaj nekaj ameriškanskih dolarjev v zameno za naše denarje.

Na večkratno vprašanje nisem dobil zmenjanih denarjev, in ko pri banki poprašam za denar, odpišejo, da denar pošljejo mojim dedičem, ker jaz sem mrtev, kakor je bilo na pošiljlatvi, ki je bila name odpisana, na črnomaljski pošti zapisano. Mojim rojakom tedaj tem potom naznanjam, da sem hvala Bogu živ in zdrav. — Pošta v Črnomlju mi je tudi troške poravnala za obile dokaze, katere sem potreboval, da sem banko prepričal, da sem res živ.

Rožanec, dné 7. septembra.

Jurij Grahek,
posestnik.

Zahvala

[189]

za mnoge dokaze srčnega sočutja ob dolgotrajni bolezni in smrti naše ljubljene hčere, oziroma sestre, gospodičine

Marije Požek,

za mnoge krasne vence in za mnogobrojno udeležbo pri sprevodu k večnemu počitku, izrekamo najtoplejšo zahvalo vsim gospodom in gospem.

Metlika, dné 3. septembra 1891

Žalujoči stariši, brati in sestre

Jaz podpisani Janez Vintar iz Gorenje Straže prekličem s tem vse one žaljive besede, katere sem v Bojanji Vasi dné 29. junija 1891 Francetu Vintarju iz Hruševca nasproti govoril, kot neresnične.

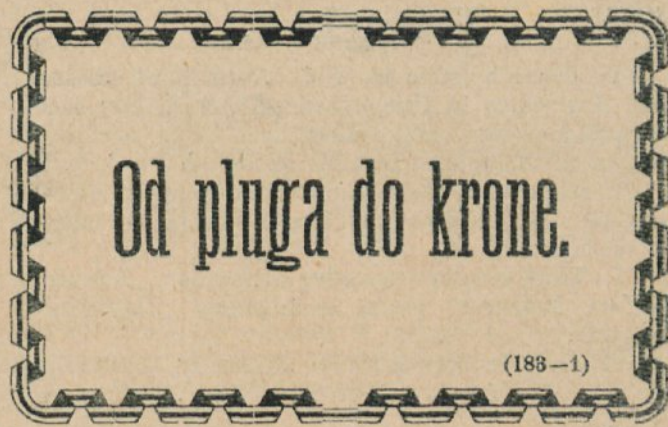
(181)

Janez Vintar.

Mestni mlin

v Novem Mestu se dá takoj v najem. Pogoji se izvedó pri mestnem županstvu.

[190]

Od pluga do krone.

(183-1)

Stanovanje

[188-1]

v hiši šte. 157, obstoječ iz dveh sob, kleti, drvarnice in velikega vrta, se od 1. oktobra odda.

Pri grajščini „Stari Ribnik“ dal se bode dné 4. oktobra t. l.

mlin na pet tečajev in stopami,

s stanovanjem in drugim potrebnim gospodarskim poslopjem (vse novo sezidano) kakor tudi prevoz z dobrim prometom na reki Kolpi na glavni cesti Črnomelj-Karlovec, na lice mesta v Sračku zraven Metlike v najem na šest ali tudi več let. K mlinu pripada do 14 katastralnih oralov dobre oranice in stelnik za štrajo. Zakupnik mora biti učen in trezen mlinar, poštenega vedenja in dobro ako je oženjen. Želeči naj se oglasijo omenjenega dné v Sračku ob 2. uri popoldné. — Ravno tista grajščina ima naprodaj tri plemenske bike, sive muricodolske pasme 1 1/2 do 2 1/2 leta stare. Natančneje se poizvé pri oskrbništvu grada Ribnika.

(182)

Dve nove postelje,

iz orehovega lesa v renaissanskem slogu, tamno in prav bogato izdelane se prodajo; vidijo se in cena se izvé v hiši št. 213 v Novem Mestu.

(184)

Krasna velika krava s teletom vred je na prodaj v kmetijski šoli na Grmu.

(185)

Vodstvo kmetijske šole na Grmu sprejme s 1. oktobrom

vrtnarskega učenca

v pouk. Učiti se ima tri leta, za to dobi hrano in stanovanje. Biti mora lepega vedenja, krepke narave, slovensčine zmožen v govoru in pisavi in ne čez 16 let star.

(186)

[187-1] **Zdrav močan deček,**

14 do 16 let star, sprejme se za učenca, ako ima veselje do kovaškega rokodelstva, takoj pri

Antonu Tomšiču, kovaču v Verdu pri Vrhniki.

Št. 16.607.

Razglas.

Iz državnih trtnic na Nižje Avstrijskem, Štajarskem, Kranjskem in Primorskem se bodo, dokler bode zaloga zadostevala, na pomlad leta 1892 občinam, družbam in vinorejcem rezniki ameriških trt in tudi vkoreninene trte in sicer samo v tiste kraje, kateri so že od trtne uši ali phylloxere okuženi — oddavali in sicer:

1. Tisoč reznikov navadne „Riparije“, „Solonis“ in „York Madeire“, potem malolistnate „Rupestris“ po 3 gld.;

2. tisoč reznikov izbrane „Riparije“, „Riparija portalis“, „Pailléres“, „Perrice“, potem „Jaquez“ po 6 gld.;

3. vkoreninjene trte pa brez izjeme po 10 gld. tisoč.

Brezplačno se pa bode imenovana rastlinska zaloga izjemno takrat oddati zamogla, kjer se bo hotlo na občinske troške tako imenovane sajenice napraviti in se zamore upati, da bode taka naprava najmanj deset let postala in da se bode pridobitek takih naprav vinorejcem za tisti kup, kakor iz državnih trtnic oddal.

To se po ukazu visoke c. kr. deželne vlade v Ljubljani, dné 22. avgusta 1891, št 10.182 s tem pristavkom naznanuje, da se prošnje za prepust trt pri glavarstvu in pri občinskih uradih zadnji čas do 10. oktobra t. l. vložiti zamorejo.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem,
dné 31. avgusta 1891.

Vožnja železnine

na Videm od 100 kg. po 70 kr., a ne manj, ko 100 met. centov vsikdar, oddado se pri fabriki kneza Auersperga na Dvoru (Kranjsko.) (174—1)

Harmonij.

Dné 20. t. m. se bode po dražbi prodal dobro ohranjen, pred par meseci še le popravljen harmonij. Kdor ga želi kupiti, naj pride omenjenega dné ob 11. dopoludne v drugo nadstropje gimnazijskega poslopja v Novem Mestu. Kupnina se bode morala šteti takoj. (178)

(163—3)

Učenca,

kateri je zvršil vsaj štirirazredno ljudsko šolo z dobrim uspehom, vsprejemem takoj v svojo trgovino z mešanim blagom,
Janko Puhek v Črnomlji

Posestvo v Žužemberku

obstoječe: hiša št. 178, nova, z opeko krita, drugo gospodarsko poslopje in kozolec, vse v dobrem stanu; pri posestvu je njiv za 18 mernikov posevte, vinograd in dva dela hoste (jeden z bukovim, drugi s hrastovim lesom) je na prodaj. Več se izvé pri Franc Glavan-u, mlinarju v Žužemberku hiš. štev. 83.

Dve prodajalne mize (pudel.)

čisto nove, so takoj na prodaj. Več pove iz prijaznosti g. Durini v Novem Mestu. (177—1)

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Vsled ustavljenja tovarne za železo na Dvoru, od katere sem blago prevzel, imam na prodaj pod tovarniško ceno: štedilna ognjišča (Sparherde) peči, kotle, vratca in druga dela za peči; možnarje, mlino za kavo, uteže za ure, lopate za kolesa in druge stvari iz litega železa. Tudi imam v zalogi kovane koroške kolesne obroče, osi, železo v palicah, drat, cinnasti bakreni in železni kositar (pieh), lepe pozlačene nagrobne križe s kamenji, mlino in poprečne žage, pluge in rezalne stroje vse vrste; vse prodajam z garancijo.

Dalje imam vedno v zalogi različne barve z firnežem ribane, špecerijsko blago kakor: sladkor, kavo, riž, olje, petrolej itd. po zelo nizkih cenah.

Adolf Gustin

Novo Mesto.

(172—2)

Dve let star bik za pleme

sive barve, je na prodaj pri Franc Kastelicu, na Jablanu pošta Mirna peč. (176—2)

Dobra kupčija za Amerikance.

Grajsčina „Brlog“ pri Metliki prodaja v lepem kraju oranega zemljišča, luke, gojzde, vinograde, stanovanja, moltnice, žago in brod na Kolpi za vsak denar. — Cena za jeden oral se računi od 100 gld. naprej. — Kdor želi kaj kupiti, natančneje izve pri gospodu c. kr. notarju Francu Štajeru v Metliki in pri grajsčini v Brlogu. (180—1)

Suhe, mehke deske,

različne debelosti in dolžine, prodá gozdarski urad kneza Auersperga v Soteski, pošta Dvor (179—1)

Šolske knjige

za ljudske šole in gimnazijo, kakor tudi potrebno risalno in pisalno orodje ima na prodaj

Janez Krajec

v Novem Mestu.

Gostilna se daje v najem

več se izvé v fabriki za železnino kneza Auersperga na Dvoru (Kranjsko.) (173—2)

(160—3)

Zalogo

nagrobnih vencev z napisi

ima

Tone Virant v Novem Mestu.

Naročila po pošti se točno izvršujejo.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.